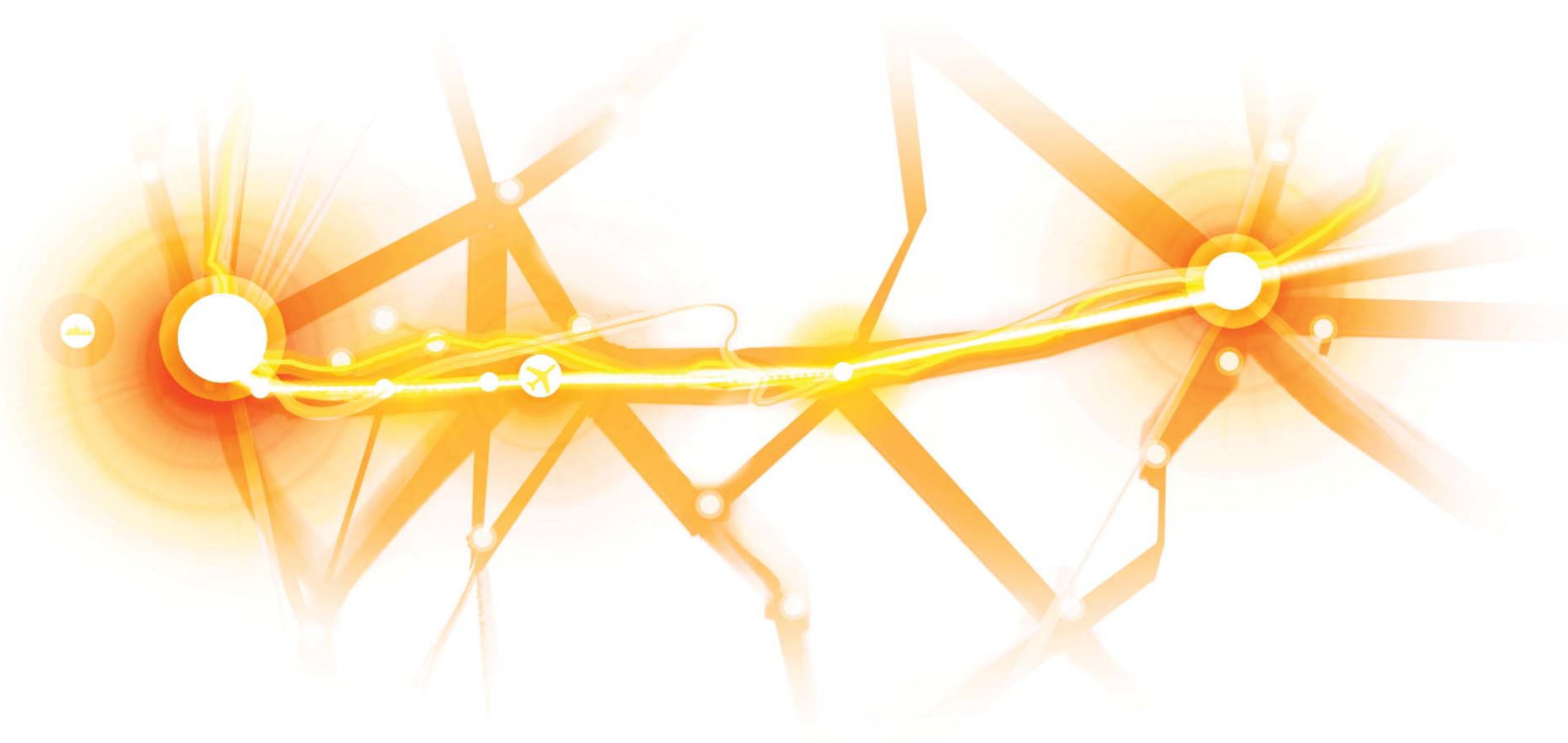

STRÅKET GÖTEBORG-BORÅS 2035

GEMENSAM MÅLBILD FÖR EN HÅLLBAR REGIONAL STRUKTUR

VÅR GEMENSAMMA INRIKTNING FÖR EN HÅLLBAR REGIONAL STRUKTUR I STRÅKET GÖTEBORG-BORÅS

Med målbilden Göteborg–Borås 2035 vill vi visa att vi har en gemensam inriktning om en regional struktur som låter hela stråket växa och utvecklas hållbart och skapar en bättre tillgänglighet för hela vår region. Det gör att vi kan ta ett kliv närmare många av de mål som Sverige satt upp för en stark och hållbar samhällsutveckling.

Tillsammans har vi tagit fram en målbild för Stråket Göteborg-Borås 2035 som visar vår gemensamma inriktning för en framtida hållbar regional struktur. Med våra 9,5 miljoner årliga pendlare är Göteborg-Borås idag Sveriges tredje största penlingsstråk. Vi, kommuner och kommunalförbund i stråket Göteborg–Borås, vill ta tillvara på den möjlighet som en ny järnväg ger stråket, nämligen förbättrad infrastruktur. Vi ser denna målbild som ett första steg i att skapa en gemensam grund för samhällsplanering av ett hållbart stråk. Ett stråk för människor, möten och mångfald år 2035!

Götalandsbanan skapar förutsättningar för en hållbar regional struktur med ökad bostadsutveckling, hållbart resande och en gemensam arbetsmarknadsregion. Utbyggnaden av Götalandsbanan har stor betydelse för utvecklingskraften i stråket Göteborg–Borås. En förbättrad infrastruktur stimulerar bostadsutveckling och hållbart resande vilket leder till ett enklare vardagsliv för oss som bor och verkar i stråket. Med förkortad restid knyts två arbetsmarknadsregioner ihop till en gemensam vilket förbättrar rekryteringsmöjligheterna och konkurrenskraften för näringslivet.

För att förverkliga önskad hållbar utveckling där omlandet är en viktig del krävs att Götalandsbanan kompletteras med utvecklade knutpunkter med goda kopplingar till övrig kollektivtrafik. Tillsammans med dagens väg och järnväg blir Götalandsbanan med sina regionala knutpunkter en ryggrad som underlättar resandet i stråket. Med väl fungerande knutpunkter får fler människor kortare restider och resan från dörr till dörr blir så enkel som möjligt. Attraktiviteten ligger i att hela resan fungerar vilket ställer krav på att knutpunkterna har god service, pendelparkering och tydlig koppling till omlandet. Att enkelt kunna ta sig till Landvetter flygplats är av stor betydelse för regionen, både för resande och arbete. En fullt utbyggd ny järnväg ger även god tillgänglighet till Stockholm och mellanliggande större städer. Omlandet blir större och tillgängligheten ökar till såväl andra regioner som till Sverige och världen. Götalandsbanan är avgörande för regionens och hela Sveriges utveckling.

Vi vill att det framtida stråket Göteborg-Borås bygger på att dagens och morgondagens infrastruktur knyts samman för att effektivt nyttja alla transportslag. Detta förutsätter att vi planerar bebyggelse, kollektivtrafik och infrastruktur på ett samordnat sätt där knutpunkterna har en central roll.

Med denna målbild lägger vi grunden för en fortsatt gemensam samhällsplaneringsprocess. Med målbilden som utgångspunkt fortsätter arbetet med gemensamma strategier och handlingsplaner för en samhällsplanering som tar tillvara på alla de möjligheter vi ser.

Antagen 2015-09-18 av Göteborgsregionens kommunalförbunds förbundsstyrelse samt Boråsregionen/Sjuhärads kommunalförbunds direktion.

Anneli Hultén, ordförande i kommunstyrelsen Göteborg Stad

Marie Östh Karlsson, ordförande i kommunstyrelsen i Mölndal

Per Vorberg, ordförande i kommunstyrelsen Härryda kommun

Peter Rosholm, ordförande i kommunstyrelsen i Bollebygd kommun

Jonas Ransgård, ordförande i Göteborgsregionens kommunalförbund

Margareta Lövgren, ordförande i kommunstyrelsen i Marks kommun

Ulf Olsson, ordförande i kommunstyrelsen i Borås Stad samt ordförande i Boråsregionen/Sjuhärads kommunalförbund

INNEHÅLL

Introduktion	Målbild 2035	Fortsatt process	Stråket idag	Processens kärna
S. 3 - 6	S. 7 - 14	S. 15- 18	S. 19- 30	S. 31 - 33
Vår gemensamma inriktning Bakgrund & uppdrag	Strukturen i stråket 2035 Regional struktur Gränslös region Målbild 2035 Nätverk av människor, möten och mångfald.	Förutsättningar för en fortsatt samverkansprocess Förutsättningar för gemensam sambhällsplanering	Stråkets styrkor och utmaningar Kommunerna i stråket Stråket idag Boende & befolkning Näringsliv & utbildning Närhet & Mobilitet	Samverkan över kommungränserna

BAKGRUND & UPPDRAG

Bakgrund

I regeringens nationella transportplan för 2014-2025 ges Trafikverket i uppdrag att ta fram en järnvägsplan för delen Mölnlycke-Bollebygd med ny station på Landvetter flygplats med planerad byggstart 2020. Uppdraget innebär att göra lokaliseringsutredningar för etapperna Bollebygd-Borås och Almedal-Mölnlycke. Stråket Göteborg-Borås, som en del av en utbyggd Götalandsbana, har en stor utvecklingspotential. Den nya järnvägen ska stärka kommunikationerna inom Västsverige när den knyter regionens två största städer närmare varandra.

Göteborg-Borås förbättrar kommunikationerna till Landvetter flygplats och är en etapp i en ny stambana mellan Stockholm och Göteborg via Jönköping, och ökar därmed tillgängligheten till andra delar av Sverige samt vidare ut i världen.

Parallellt med denna process har ett samarbete inletts mellan kommuner och kommunalförbund i form av en samverkansgrupp – ett nätverk för samhällsplanering i stråket. Arbetet i gruppen ger möjligheter att

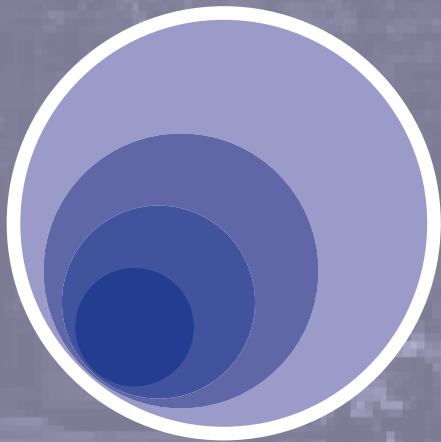
överbrygga administrativa gränser. Det bidrar även till att stödja Trafikverkets planering genom bred dialog med andra aktörer kring möjlig och planerad utveckling av resande, näringsliv och boende i stråket samt dess betydelse för trafikering och järnvägens sträckning.

Uppdraget

Syftet med denna målbild är att stödja samverkansgruppen i dess fortsatta process för en samordnad samhällsplanering i stråket Göteborg-Borås. Målbilden och den pågående processen är ett gemensamt förhållningssätt och en plattform som berörda kommuner och kommunalförbund kan använda i den översiktliga planeringen.

Rapporten tar utgångspunkt i stråket idag och redovisar en framtida regional struktur där bebyggelse och järnvägssystem är lokaliserade och dimensionerade på ett genomtänkt sätt avseende pendlingsmöjligheter och miljöpåverkan. Planeringshorisonten för denna studie är cirka 20 år och utgår från en redan betydande befolkningstillväxt och pendling som sker mellan orterna i stråket idag. Rapporten lyfter även fram det fortsatta arbetet för samverkansgruppen och med berörda aktörer.

MÅLBILD 2035

År 2035 är Göteborg-Borås ett ännu starkare stråk präglad av samverkan, stark identitet och framtidstro. Vi är Sveriges största tågpendlingsstråk där majoriteten av alla personresor görs på ett hållbart sätt. Den nya järnvägen har skapat en struktur som knyter ihop stråket i ett sammanlänkat transportsystem där hela resan fungerar effektivt. Vi har fått en gemensam arbetsmarknad med starka kluster och ett aktivt utbyte mellan utbildning, forskning och näringsliv. Vi har kommit närmare varandra och stråket erbjuder en variation av möjligheter att leva, resa och arbeta. Samhällena i stråket har hög tillgänglighet till både kust, skog, storstad och landsbygd och möjliggör ett enklare och rikare vardagsliv. Med andra ord är vi år 2035 ett stråk för möten, människor och mångfald!

STRUKTUREN I STRÅKET 2035

Ett förstärkt stråk

Den nya järnvägen är tillsammans med Kust till kustbanan och Riksväg 40 ryggraden i stråket. Den nya järnvägen är grundstrukturen som bär det hållbara resandet i stråket. Sveriges näst största flygplats är en viktig nod i stråket. Stationen Landvetter flygplats har förbättrade kommunikationer och erbjuder byten mellan tåg och flyg. Den nya järnvägen är en länk i en ny stambana mellan Stockholm och Göteborg via Jönköping och avlastar Västra stambanan.

En enklare vardag

Järnvägen ger människor nya möjligheter att nå sina målpunkter. Stationerna fungerar inte enbart som resecentrum utan är smarta knutpunkter med kompletterande kollektivtrafik som matar till noderna och förenklar vardagslivet för fler. Bostäderna är koncentrerade kring stationerna vilket möjliggör ett rikt serviceutbud och närhet till kollektivtrafik. Cykel-, bil- och bussmatning till stationerna kompletterar tåget, och underlättar för boende med längre avstånd till stationen.

En regionförtätning

Den nya järnvägen har tillsammans med Kust till kustbanan skapat förutsättningar för regionförtätning. Ny och befintlig infrastruktur kompletterar varandra och stråket har attraktiva bytespunkter. Den nya järnvägen försörjer därmed många fler än dem som bor i stråket. Järnvägen är en ryggrad med stationer som fungerar som kopplingar för omlandet och ger stråket en stor räckvidd. Därmed är influensområdet större än stråket. Med en ny järnväg har restiderna kortats. Det innebär att vi når längre på kortare tid och hela stråkets utbud av arbetsplatser, boendemiljöer, fritidsaktiviteter och kulturutbud finns därmed närmare. Både människor och företag kommer närmare varandra och vi har en region med ett stort befolkningsunderlag som gynnar utbudet av arbetskraft, idéer och kultur.

Ett hållbart resande

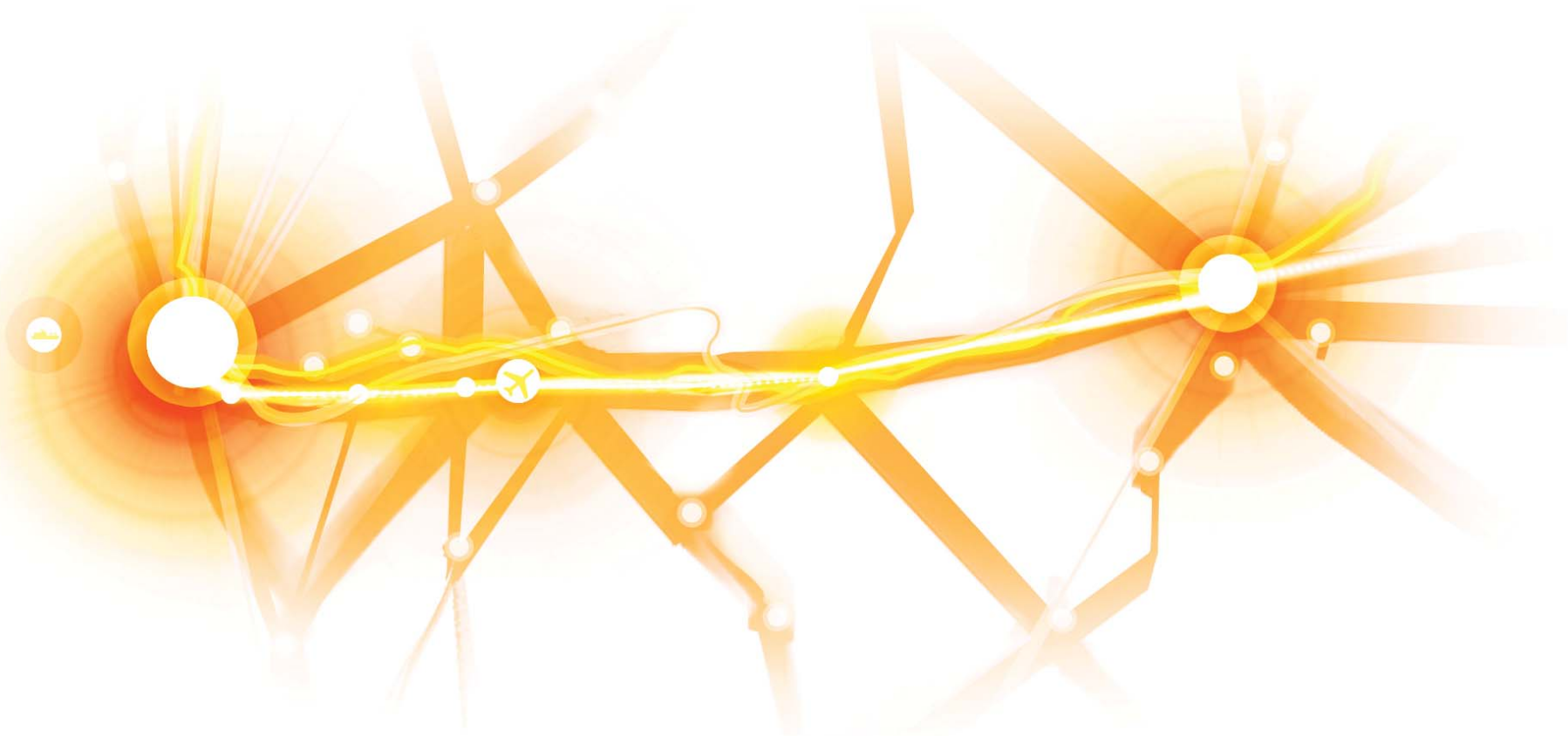
Med den nya järnvägen har det hållbara resandet förenklats. Sträckan Göteborg-Borås är Sveriges starkaste tågpendlingsstråk vilket ger miljövinster och en godare stadsmiljö med mer plats för människor. Kollektivtrafiken är så

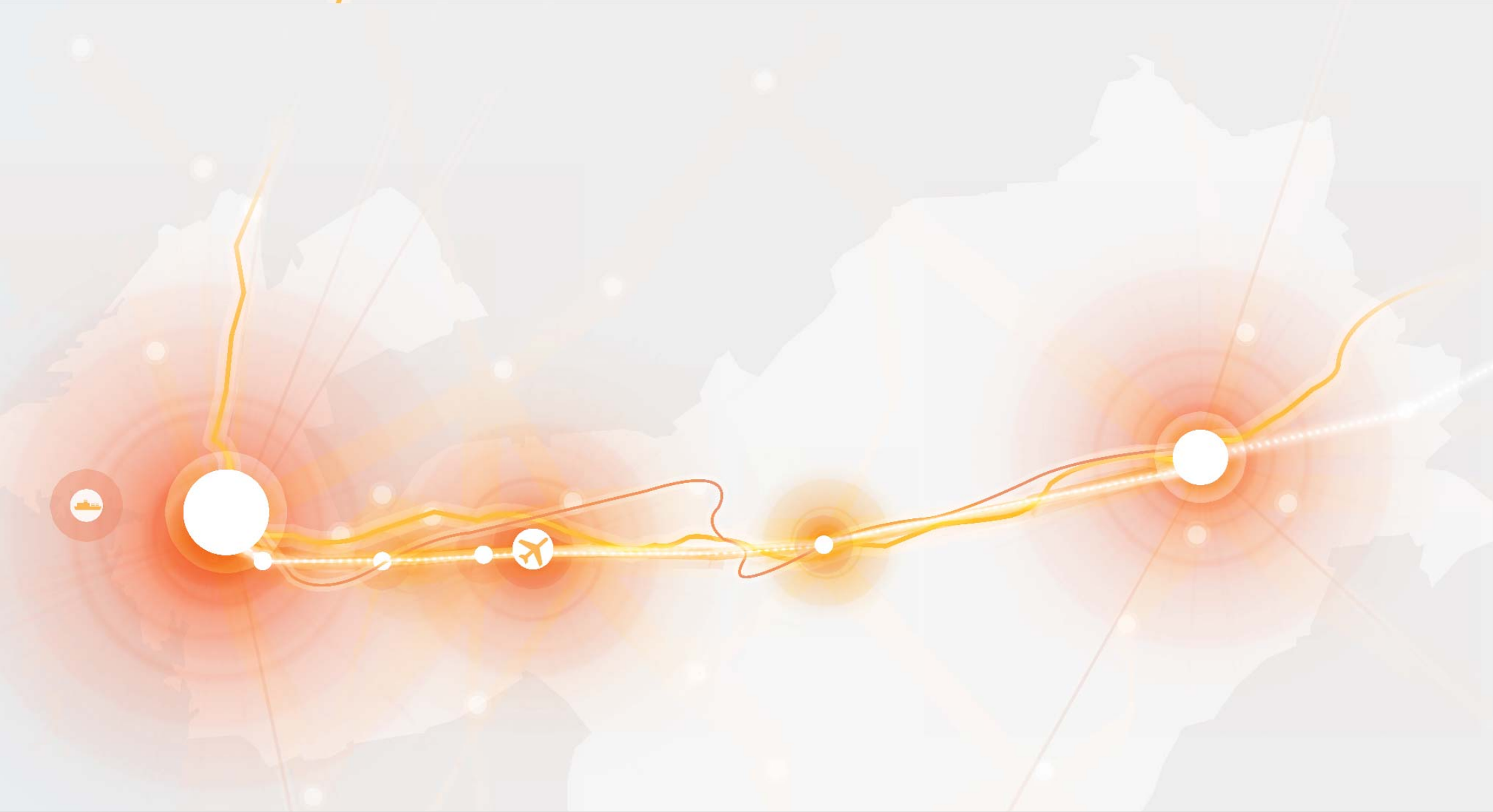
attraktiv att det är det självklara valet. Vi är ett hållbart stråk eftersom fler människor kan hitta arbete och utbildning i en större region. Kollektivtrafiken gör att människor som bor långt från arbetsplatsen får samma förutsättningar att pendla till jobbet som de som tar bilen. Det skapar nya möten mellan människor inom och utanför stråket. Vi är också ett hållbart stråk eftersom företagens upptagningsområden vidgas och ny kompetens kan strömma in. Därmed säkrar vi konkurrenskraften för vårt diversifierade näringsliv som verkar på regionala och globala marknader.

Ett sammanhållet stråk

Utbyggnaden av järnvägen har skapat ett tätare samarbete inom stråket. År 2035 har vi en gemensam arbetsmarknadsregion med starka kluster och branscher. Det sker ett aktivt kunskapsutbyte mellan högskolor och universitet som ger synergieffekter för näringslivet. Det är ett stråk med gränslösa samarbeten som gynnar den hållbara utvecklingen. Gränserna har överbryggats ut och det är självklart att leva och verka i alla delar av stråket. Människor och företag upplever att de är en del av en välfungerande storstadsregion – det finns självförtroende i stråket.

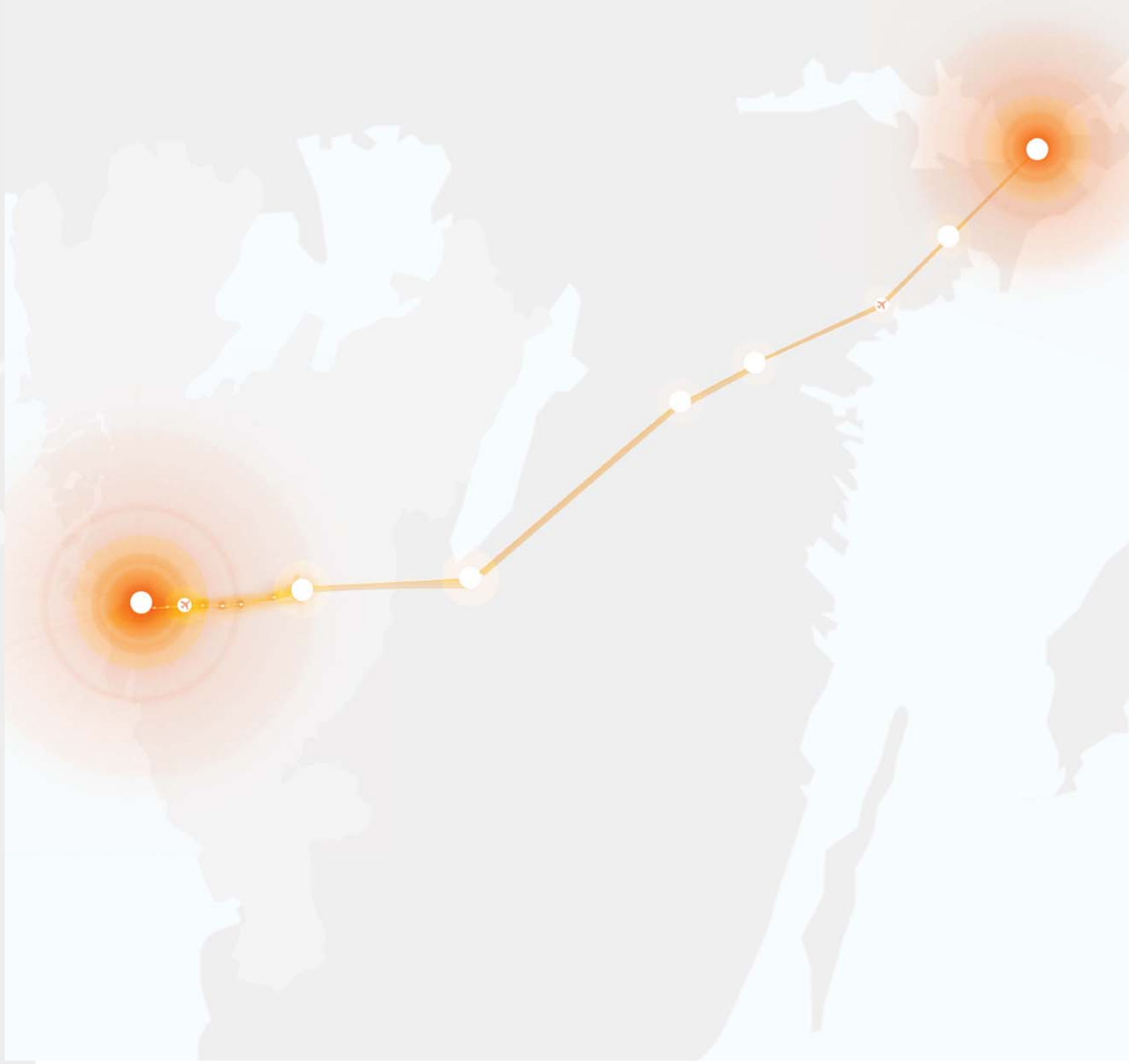
STRUKTUREN I STRÅKET 2035

Regional struktur för ett hållbart och sammanhållet stråk 2035

- Kust till kustbanan fyller en viktig funktion i stråket som komplement till den nya banan och försörjer delar av mellanmarknaderna med en attraktiv kollektivtrafik.
- Samtliga noder i stråket är attraktiva bytespunkter för alla transportslag då de skapar kopplingar mellan befintlig och ny infrastruktur så att fler har möjligheten att nyttja Göta-landsbanan.
- Bebyggelsen är koncentrerad till stationsnära lägen som skapar ett bra boende och underlag för hållbart resande.
- Stationerna utmed den nya banan försörjer ett större omland
- Stationen vid flygplatsen är en regional målpunkt och viktig bytespunkt i västra Sverige.
- Denna struktur möjliggör ett sammanhängande transportsystem för samtliga transportslag - väg, cykel, järnväg, sjöfart och flyg!

En gränslös region

- Den nya järnvägen har tillsammans med kompletterande infrastruktur skapat förutsättningar för en större och rundare region.
- Ökad tillgänglighet till Göteborg Landvetter flygplats gör att vi enkelt kan nå världen och världen kan nå oss.
- Vi är en länk i en ny stambana Stockholm-Göteborg som knyter an till Jönköping och Linköping.
- Järnvägen är en ryggrad med starka knutpunkter som fungerar som kopplingar för omlandet till ett stort influensområde både i närområdet och i större delar av Sverige vilket gör att den nya järnvägen försörjer många fler än dem som bor och arbetar i stråket.
- Vi är ett fortsatt godsstråk för Sveriges export och import.
- Vi är en levande tillväxtregion i Sverige och Europa.

MÅLBILD 2035

Den regionala strukturen 2035 kommer att erbjuda ett hållbart stråk.

NÄTVERK AV MÄNNISKOR, MÖTEN & MÅNGFALD

Enkelt vardagsliv

Stations samhällena i Mölndal, Härryda och Bollebygd är attraktiva centra präglade av småskalighet och närhet till viktiga funktioner. Här är det bekvämt att bo och samtidigt enkelt att nå både de större städerna och landsbygden. Cyklister och bilister känner trygghet i välfungerande parkeringslösningar vid stationerna. Bebyggelsen utvecklas med hänsyn till natur och miljö som bevarar ett rikt utbud av naturupplevelser och rekreation.

Hållbart resande

Den nya järnvägen har gjort det hållbara resandet självklart. Götalandsbanan samspelar med övrig infrastruktur och erbjuder många alternativ för hållbara resor inom och utanför stråket. Kollektivtrafiksystemet är sammanlänkat och uppbyggt utifrån ett hela-resan-perspektiv. Genom Västlänken i Göteborg har den regionala tillgängligheten ökat för hela Västsverige och skapat nya resvägar genom landet

Rikt stadsliv

Göteborg och Borås erbjuder attraktiva stadskärnor med ett rikt utbud av kultur- och nöjesliv. En hög andel kollektivresande har gett plats för människor, gröna inslag och ett varierat stadsliv. Städerna kompletterar varandra som två spännande destinationer för Sverige och världen.

Del av världen

Göteborg Landvetter flygplats är en knutpunkt för regionala, nationella och internationella resor där tåg och flyg kompletterar varandra. Här möjliggörs byten mellan transportslag för den som ska till Göteborg eller Borås eller vidare ut i världen. Landvetter Airport City är centrum för resor, service och attraktiva arbetsplatser i en varierad miljö.

Attraktivt boende

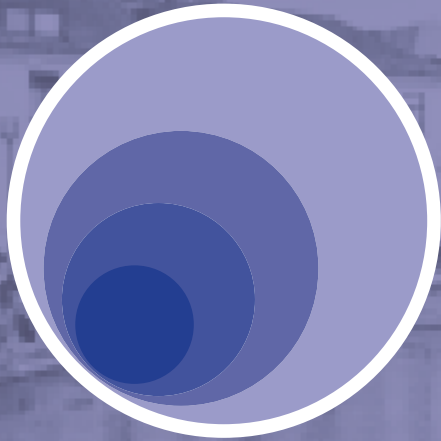
Tydliga knutpunkter skapar förutsättningar för service, handel och attraktivt boende. Bebyggelsen är koncentrerad till stationsnära lägen som skapar ett bra boende nära ett hållbart resande.

En gemensam arbetsmarknadsregion

Här finns förutsättningar för god kompetensförsörjning i en stor och tillgänglig arbetsmarknad. Vi har attraktiva arbetsplatser som är blandade med andra verksamheter som skolor, butiker och kultur. Arbetsplatserna är levande även efter arbetstid. Företagsklimatet är välkomnande där kommunerna samverkar för att finna lösningar för företag som vill etablera sig i stråket. Idéer växer och utvecklas i ett företagsvänligt klimat med starka kluster.

FORTSATT PROCESS

Arbetet med samhällsplanering i stråket kräver en gemensam process och ett utbyte av kunskap och stöd för samtliga inblandade aktörer. Med vår målbild för stråket har vi lagt grunden till denna process. Det fortsatta arbetet handlar om att arbeta tillsammans så att målbilden kan förverkligas. I detta avsnitt beskriver vi förutsättningar för den fortsatta processen, både vad gäller vår samverkan och de samhällsplaneringsfrågor vi gemensamt måste förhålla oss till.

FORTSATT SAMVERKANSPROCESS

”Vi är helt eniga och överens om vad vi vill och att detta är viktigt”. Med denna målbild lägger vi grunden för en fortsatt gemensam samhällsplaneringsprocess. Med målbilden som utgångspunkt fortsätter arbetet med gemensamma strategier och handlingsplaner för en samhällsplanering som tar tillvara på alla de möjligheter vi ser. Där vi planerar bostadsbebyggelse, kollektivtrafik, verksamheter och infrastruktur på ett samordnat sätt där knutpunkterna har en central roll. Här nedan redovisas de inriktningar som hittills identifierats under samverkansprocessen. Inriktningarna skall ses som underlag för att stärka det framtida samarbetet och vara underlag i arbetet med att identifiera gemensamma strategier och handlingsplaner för att nå målbilden.

Samordna samhällsplanering

Det är av stor vikt att den goda samsyn som finns idag om stråkets utvecklingspotential hittar former för en gemensam samhällsplanering. Den gemensamma målbilden ska stödja kommunernas utveckling så att de kompletterar och stärker varandra.

Fortsätta dialogen

Avsiktsförklaringen mellan kommunerna och kommunalförbunden visar på en gemensam vilja att i dialog med varandra samla krafter för att stärka stråket Göteborg–Borås. Det är viktigt att dialogen fortsätter och fördjupas för att säkerställa ett kunskapsutbyte kring behov och utmaningar även i den fortsatta processen.

Arena för samhällsutveckling

Samarbetet har utvecklat en gemensam arena för kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Politiker, tjänstemän, privata aktörer, myndigheter och organisationer har kunnat träffas och diskutera gemensamma utmaningar och potentialer i stråket. Att utgöra en mötesplats för dessa frågor och att delta i pro-

cesser som är kopplade till stråket är en avgörande förutsättning för att förverkliga den gemensamma målbilden.

Inkludera omlandet

Med en utvecklad infrastruktur blir stråkets omland större, beroendeförhållande och sambanden blir fler, mer komplexa och sträcker sig längre. Det är därför nödvändigt att tänka bortom kommungränser och se stråket utifrån ett större regionsammanhang.

Förverkliga den gemensamma målbilden

En av de största utmaningarna i det fortsatta arbetet med stråket Göteborg–Borås är att samordna samhällsplaneringen med andra aktörer och deras processer för att nå den gemensamma målbilden. Samverkan behöver ske mellan alla berörda aktörer. För att få tillväxt i noderna krävs att bebyggelseutvecklingen samordnas med järnvägsbygget.

Medborgarförankring

För en positiv utveckling av stråket krävs kommunikation och förankring. Sociala perspektiv behöver tas i akt och det är viktigt att förankra arbetet hos allmänheten. Nyttorna av järnvägen och valda stationslägen behöver kommuniceras.

Samordning av kunskap och data

För att vi ska kunna arbeta vidare med utvecklingspotentialerna i stråket och dess omland krävs lättillgänglig, samordnad data och datahantering. En gemensam plattform för data bör utvecklas. Detta kommer vara ett viktigt redskap löpande i samhällsutvecklingsprocessen framöver.

GEMENSAM SAMHÄLLSPLANERING

Ett brett hållbarhetstänk är nödvändigt i planeringen av stråket Göteborg-Borås och det är därför viktigt att utöver själva stråket planera för hur man ska kunna resa hållbart till och mellan stråkets olika knutpunkter. Utmaningen ligger i att tillämpa ett hela resan-perspektiv, med utveckling av hållbara kopplingar från och till stråket. Götalandsbanan skapar förutsättningar för en hållbar regional struktur med ökad bostadsutveckling, hållbart resande och en gemensam arbetsmarknadsregion. Den gemensamma samhällsplaneringen är avgörande för att detta ska bli verklighet. Följande knäckfrågor ser vi som särskilt viktiga i det fortsatta arbetet.

Utveckla stråket för fler funktioner

I planeringen av stråket krävs att deltagande aktörer utvecklar en infrastruktur som klarar både nationell, regional och lokal trafik. En viktig fråga är hur olika transport- och resefunktioner kan skapas.

Knutpunkten som en mötesplats och bytespunkt

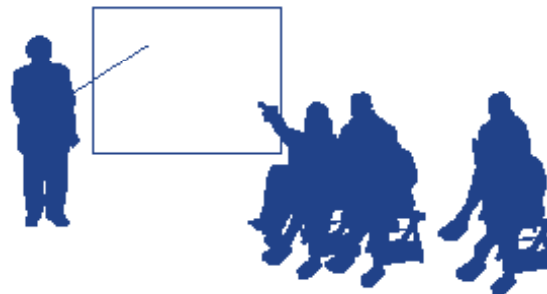
För att hantera utmaningen om ett ökat hållbart resande i stråket krävs utveckling av kollektivtrafiken. Det är viktigt att föra en tät dialog och samarbeta med kollektivtrafikägaren i denna fråga. Invånarna måste på ett effektivt och miljövänligt sätt kunna ta sig till och från stationerna. Även en god miljö kring stationer är av central betydelse. Knutpunkten ska vara en trevlig plats som erbjuder effektiva byten.

Stationslägen

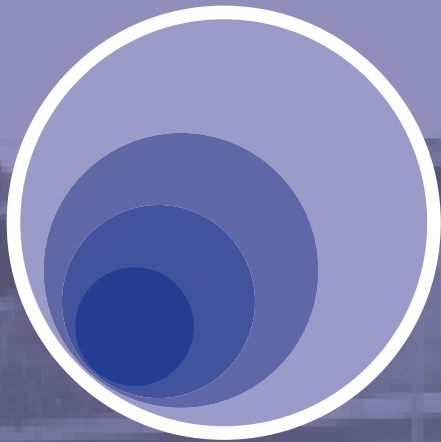
Det är viktigt att ha i åtanke hur ny- och befintlig järnväg på bästa sätt kan komplettera varandra vad gäller knutpunkter. Det blir då också viktigt att byta erfarenheter och samarbeta kring stationernas funktioner ur ett stråkperspektiv.

Näringslivet är en viktig aktör

Det är viktigt att föra en dialog med näringslivet i ett tidigt skede i planeringsprocessen. En utmaning är hur vi engagerar näringslivet i den långsiktiga process som infrastrukturplanering och strategisk samhällsplanering innebär.

STRÅKET IDAG

Stråket Göteborg-Borås erbjuder en mångfald av näringsliv och utbildning, stad och landsbygd, kust och natur. Här finns ett av Sveriges största pendlingsstråk med intensivt resande till både Göteborg och Borås. Fler och fler rör sig i stråket för att nå arbete, bostad, skola, nöje och kultur vilket skapar tillväxt och utveckling i regionen. För att fortsätta växa och utvecklas hållbart måste vi ta oss an våra utmaningar. Fysiska och mentala gränser behöver överbryggas för att skapa ett ännu attraktivare stråk. Med en gemensam kraftsamling finns möjlighet att knyta ihop orterna mellan Västsveriges största städer och skapa en mer sammanhållen regional struktur.

STRÅKET IDAG

KOMMUNERNA I STRÅKET IDAG

STYRKOR - KARAKTÄR - ROLLER

Göteborg är regionens kärna som försörjer många med arbetstillfällen samt en inbjudande och upplevelserik stadskärna med ett rikt kultur- och nöjesliv. Här finns en bred arbetsmarknad inom företagstjänster, tillverkning och handel. Hamnen är Nordens största och är ett starkt handels- och transportnav. Göteborg är en självklar destination såväl nationellt som internationellt.

Mölndal erbjuder ett starkt och internationellt näringsliv med många företag med anknytning till forskning och utveckling. Tätorten har blandstadskarakter med goda urbana kvaliteter samtidigt som kommunen i övrigt erbjuder varierade boende- och kulturmiljöer. Som en del av regionens kärna och med stor inpendling utgör Mölndal en viktig knutpunkt som knyter stråket söder- och västerut.

Härryda är en boendekommun med ett starkt näringsliv. Det ger potential att utvecklas på ett varierat sätt. Landvetter flygplats är en viktig fokuspunkt som nav för inrikes- och internationella förbindelser och som tillväxtmotor för näringslivet. I Mölnlycke företagspark samlas företag med starka kopplingar till flygplatsen. Härryda erbjuder även en rik naturupplevelse, på bekvämt avstånd från storstadslivet i Göteborg.

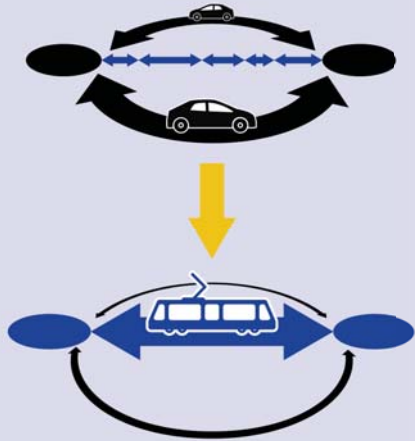

Bollebygd är en boendekommun med ett starkt strategiskt läge mellan Göteborg och Borås nära Landvetter flygplats. Närhet till natur, lägre markpriser och en välfungerande offentlig och kommersiell service gör Bollebygds tätort till en idealisk plats för bostäder och företags-etableringar. Läget intill Göta-landsbanan möjliggör ett stationssamhälle som erbjuder goda boendemiljöer nära stadens utbud av arbete, kultur och nöje.

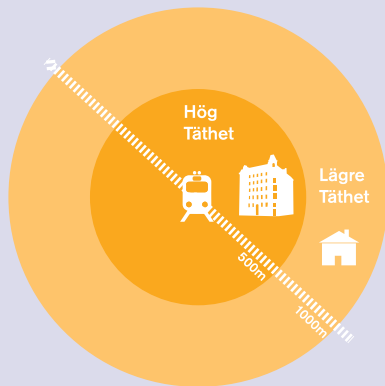

Borås är som stråkets andra stad ett delregionalt centrum och navet i Sjuhärad. Här finns en högskola med kopplingar till det historiskt starka textilklustret och många arbetsplatser. Andra starka näringar finns inom handel och logistik i och med närheten till väg och järnväg. Staden utgör också ett viktigt besöksmål där djurparken, shopping och kulturutbud har stark dragningkraft.

STRÅKET S TYRKOR & UTMANINGAR

Omfördelning av färdmedel

Möjlighet till förtätning i stationsnära lägen

Tätorter som kopplingspunkter

Potentialer

Stråkets kommuner har tillgångar som erbjuder ett rikt och varierat samhällsliv. Med nästan 800 000 invånare är vi på väg att bli storstadsregion med stor betydelse för regionens och Sveriges utveckling. Stråket Göteborg-Borås är ett av Sveriges största pendlingsstråk med växande kommuner som har olika styrkor och karaktärer. En ny järnväg skapar ytterligare tillväxtpotentialer och dessutom på ett hållbart sätt. Vi vill fortsätta växa och vi vill göra det hållbart.

Utmaningar

Vi måste möta utmaningarna för en fortsatt stark tillväxt och hållbar utveckling. Om vi ska fortsätta vara konkurrenskraftiga behöver vi fungera som ett sammanhållet stråk utan gränser. Idag finns utmaningar som gör att avstånden upplevs som begränsande för friheten att leva och verka i hela stråket. Det påverkar människors vardagsliv och företags möjlighet att växa och utvecklas. Relationerna i stråket kan stärkas ytterligare. Dessutom har vi miljömässiga utmaningar i form av ökad trafik på vägar och i städerna. Det måste hanteras om vi ska kunna tala om en hållbar utveckling ur alla perspektiv. Vi behöver skapa en struktur som motverkar dessa begränsningar och underlättar vardagslivet i en redan stor och varierad region. Det handlar om att öka kapaciteten i kollektivtrafiken för att få

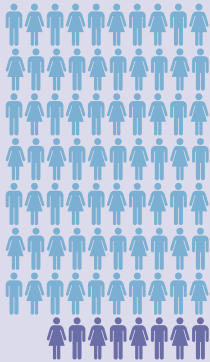
ett effektivare och miljömässigt mer hållbart resande. Det handlar också om att bygga ut samhället på ett sätt som tar hänsyn till både människor och miljö. Götalandsbanan kan kopplas ihop med befintlig infrastruktur och bilda ett effektivt system av samspelande kollektivtrafik med tätorterna som kopplingspunkter. Det ger en strukturbildande effekt där järnvägen utgör ryggraden i regionen och många fler kan resa snabbt och hållbart. Regionen kan kopplas tätare ihop och flygplatsen bli en viktig punkt utmed järnvägen. Så kan vi enklare nå varandra i stråket, andra regioner, Sverige och världen. Det är en förutsättning för att vi ska kunna växa och ge plats för fler människor och möten som berikar regionen. Vi vill dra nytta av våra olika styrkor och gemensamt skapa ett tätare och mer sammanhållet stråk där vi kompletterar varandra. Det är med den utgångspunkten vi bygger vår målbild för 2035.

BOENDE & BEFOLKNING

780 000

invånare

Positiv
befolknings-
utveckling

Stråket har ökat med
80 000
personer på tio år

370 000 bostäder
i varierade upplåtelseformer

Boende

Det finns 370 000 bostäder i stråkets kommuner och upplåtelseformerna varierar. 80 procent av invånarna bor i Göteborg och Borås och dessa kommuner har tillsammans med Mölndal den största andelen bostäder i flerbostadshus. Här finns även många stora arbetsplatser för stråkets invånare liksom kring Landvetter flygplats som blir en allt större företagsmagnet. Kommunerna mellan dessa städer är huvudsakligen boendeorter för pendling och präglas av en glesare struktur med stor andel bostäder i småhus. Det ger ett varierat bostadsutbud där pendlingsorterna fungerar som ett komplement till de större städerna.

Befolkning

Idag bor det 780 000 människor i stråket vilket börjar närma sig en storstadsregion som erbjuder både pulsen i städerna och lugnet på landsbygden. Samtliga kommuner

har haft en positiv befolkningsutveckling under den senaste tioårsperioden och trenden är fortsatt positiv. Tillsammans med kommunerna i Göteborgs och Borås omland uppgår befolkningen till över en miljon invånare. Det är en trygghet för framtiden eftersom ett stort befolkningsunderlag skapar möjligheter för arbetsliv, företag, service och kollektivtrafik. Utvecklingen visar också att stråket är en del i en viktig tillväxtregion med stark framtidstro som är värd att satsa på.

UPPLÅTELSEFORM

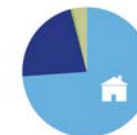
fördelningen av upplåtelseform (flerbostadshus, småhus, spec.bostäder m.fl) i respektive kommun

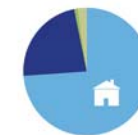
GÖTEBORG

MÖLNDAL

HÄRRYDA

BOLLEBYGD

BORÅS

NÄRINGS- LIV & UTBILDNING

Stor branschbredd

Starka kluster

3 starka
lärosäten

HB♥GU♥CTH

47 000

studerande

Branscher

Flera av de viktigaste företagen och klustren i västra Sverige är etablerade i stråket redan idag. Här finns en näringslivsstruktur med stark koppling till Göteborgs hamn, Landvetter flygplats, riksväg 40 med ett strategiskt läge i godsstråket mot Jönköping och Stockholm. Göteborg som är regionens kärna erbjuder den kunskapsintensiva tjänstesektorn många fördelar. Här finns huvudkontor och företag inom branschen företagstjänster, ofta med tydlig koppling till den avancerade tillverkningsindustri som är ett styrkeområde för staden. Göteborg är ett viktigt transportnav i form av Göteborgs hamn där stora delar av Sveriges transport passerar. Stråket har idag verksamheter inom handel, transport och logistik där Borås och Härryda utgör starka kluster. Borås har därtill många företag inom textil- och postorder. Mölndal representerar de kunskapsintensiva och kreativa branscherna inom forskning och utveckling och här finns även en betydande

handelsverksamhet. Sammantaget erbjuder stråket ett varierat näringsliv där en rad olika branscher finns representerade.

Arbetsmarknader

Göteborg och Borås fungerar idag som två olika arbetsmarknader, trots en ökande arbetspendling. För att stärka tillväxten behöver dessa två växa ihop till en stor gemensam arbetsmarknad så att företagen lättare kan hitta kompetent arbetskraft och människor får större frihet i valet av bostads- och arbetsort. En stor arbetsmarknad ökar även utbytet mellan företag och andra organisationer vilket gynnar den starka entreprenörsanda som präglar stråket redan idag. En vidgad arbetsmarknad kräver effektivare transporter än de som erbjuds idag. Framförallt behövs en starkare förbindelse mellan Göteborg och Borås som binder ihop arbetsmarknaderna och kopplar övriga orter till ett effektivt kollektivtrafiksystem.

NÄRINGS- GRENAR

fördelningen av branscher i respektive kommun.

Industri, bygg, jordbruk | Logistik och transport
ICT, finans, företagstjänster | Offentlig verksamhet
handel, hotell, personliga tjäns...

GÖTEBORG

MÖLNDAL

HÄRRYDA

BOLLEBYGD

BORÅS

Göteborg Landvetter Airport

Göteborg Landvetter flygplats ger stråket en särskilt viktig karaktär och dimension. Som transportnod har flygplatsen stor betydelse för inrikes och internationella resor men också som en stor och växande arbetsplats. Här finns många arbetstillfällen både på själva flygplatsen och i alla omkringliggande företag. Närheten till flygplatsen är dessutom viktig för många företag och organisationer som har internationella förbindelser. Läget vid riksväg 40 och tillgången till mark är konkurrensfördelar för företags-etableringar samt tillgänglighet till Göteborg och Borås. Landvetter flygplats expanderar idag mot ett allt större område som ska knyta ihop arbetsplatser, handel och affärer i en framtida Airport City. Det skapar arbetstillfällen och tillväxt i regionen och ökar kraftigt behovet av att flygplatsen får en järnvägsförbindelse som effektivt och hållbart kan transportera ett större flöde av människor. Järnvägen och flygplatsen kan komplettera varandra och Landvetter kan bli en viktig regional bytespunkt för kollektivtrafiken.

Utbildning

Högskolor och universitet finns idag i både Göteborg och Borås och sammanlagt läser 47 000 studenter vid lärosätena. Precis som arbetspendlare reser studenter mellan städerna för att nå sin utbildning. Det skapar möten och kunskapsutbyten som ger upphov till nya idéer och innovationer vilket blir allt viktigare i en kunskapsintensiv ekonomi. Högskolan i Borås har en stark textilprofil med världsledande forskning i samverkan med näringslivet och kommunen. Chalmers och Göteborgs universitet är sedan länge starka utbildnings- och forskningsinstitutioner med internationellt anseende. Tillsammans erbjuder lärosätena ett regionalt utbildningsutbud med en tillströmning av studenter från många håll och en grund för forskning och utveckling på hög nivå.

BRANSCHER I STRÅKET

54 000 pendlar till både Göteborg och Borås

Avstånden är korta

Busstrafiken kommer att nå

kapacitetstaket

Den befintliga järnvägen har låg kvalitet

Sträckan på sex mil går snabbare med bil än med buss och tåg

Landvetter saknar tågförbindelse

NÄRHET & MOBILITET

Ett stråk med närhet

Årligen genomförs 9,5 miljoner arbetsresor i stråket mellan Göteborg och Borås. Det gör sträckan till Sveriges tredje största pendlingsstråk. Dessutom är pendlingen ungefär lika stark i båda riktningarna vilket visar på ett ömsesidigt utbyte. Avståndet på sex mil mellan städerna innebär en fysisk närhet såväl för Göteborg och Borås som för kommunerna längs stråket. Kommunernas styrkor och tillgångar finns alltså inom ett geografiskt närområde. Många av tätorterna i stråket är dessutom lokaliserade kring den befintliga järnvägen, småskaliga stations-samhällen med förutsättningar för tågresande med Kust till kustbanan.

Behov av en kapacitetsstark kollektivtrafik

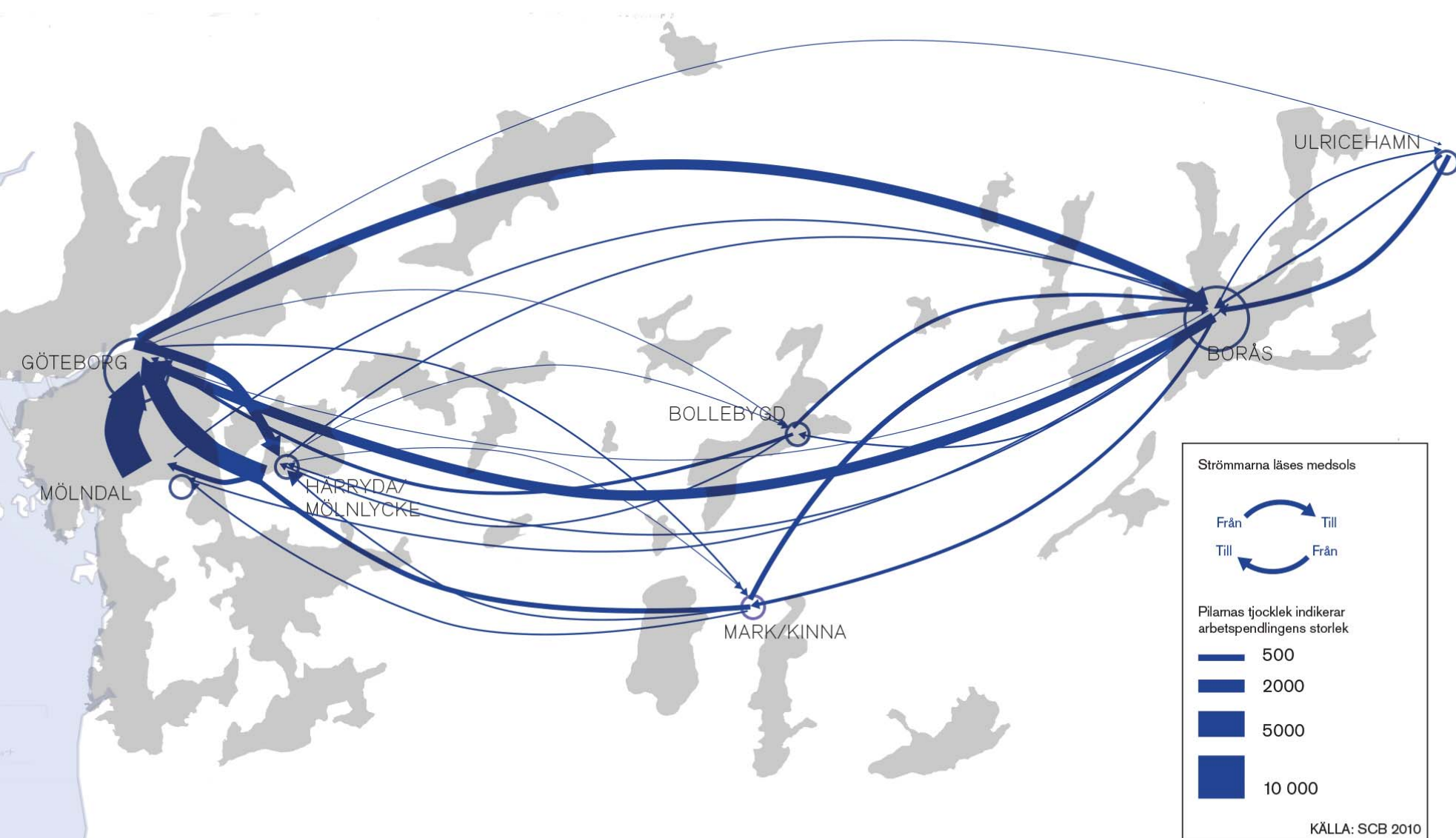
Dagens järnvägsförbindelse är idag inte ett attraktivt alternativ för att skapa en hållbar mobilitet i stråket. Kust till kustbanans låga kvalitet gör att restiden med tåg är längre än med både bil och buss vilket medför att tåget inte är ett rationellt val för många resenärer. Istället domineras kollektivresandet mellan Göteborg och Borås av busslinje 100 som idag har nått sitt kapacitetstak. Sedan linjen förstärktes 2010 med dubbeldäckare och täta turer i rusningstid har resandet ökat kraftigt och det finns idag inte något mer utrymme för fler turer och resenärer.

Bristen på ett fungerande tågalternativ gör att bilen blir det naturliga valet när bussen är full och det bidrar till högre belastning på riksväg 40 och mer trängsel inne i städerna. I Bollebygd, Härryda och Mark väljer 80 procent att resa med bil vilket förklaras av bristerna i kollektivtrafiksystemet i stråkets centrala delar. För den som saknar tillgång till bil blir dessa brister ett hinder som begränsar friheten i valet av boende och arbete. Framförallt skapar det en gräns i relationen mellan Göteborg och Borås trots det korta avståndet.

Tågförbindelse till Landvetter

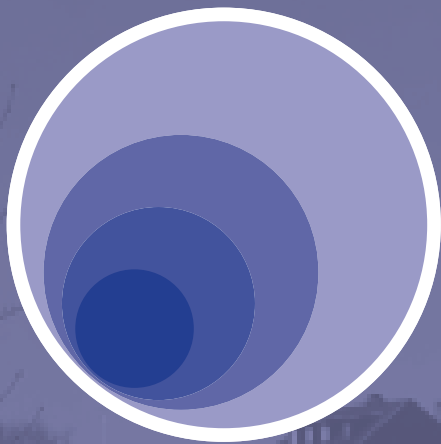
Flygplatsen har idag ingen tågförbindelse och busstrafiken möter inte det behov som finns. Mellan Göteborg och Landvetter går flygbussar med en restid på 30 minuter medan det från Borås går en fjärrbuss med få avgångar. Detsamma gäller för många andra orter i stråket och dess närhet. Bilen blir därför det enda alternativet. Med ett ökat resande och fler arbetsplatser vid flygplatsen kommer framkomligheten på vägen att påverkas. Det är därför angeläget att flytta över resandet till ett spårbundet alternativ med högre kapacitet. Med en station på Götalandsbanan blir Landvetter flygplats en viktig transportnod för byten mellan olika transportslag för både orterna i stråket och för ett större omland.

PENDLING MELLAN KOMMUNERNA I STRÅKET IDAG

Bilden visar dagens pendling i stråket och anges i personer per dygn som reser. Stråket avgränsas i detta fall till Göteborg, Mölndal, Härryda, Bollebygd, Mark och Borås. Pendlare från kringliggande kommuner tillkommer in i stråket som inte syns i bilden men som är viktiga för stråket. Arbetspendlingen i stråket är mycket stark redan idag. Dragningskraften mot Göteborg ökar ju längre västerut man kommer i stråket. Data för pendlingsstatistik kommer från SCB. Pendlingen representeras av pilarna och ska tolkas som att pendlingen går medsols.

PROCESSENS KÄRNA

Detta gemensamma arbete syftar till att skapa dialog kring framtida möjligheter för bebyggelse, transporter och näringsliv för att stärka tillväxten och skapa en hållbar regional struktur. Samverkan är nyckeln för att kunna ta tillvara på potentialen och utveckla stråket på bästa sätt. Nätverket av kommuner och kommunalförbund utgör en plattform för samverkan kring samhällsplanering och gör det möjligt att överbrygga de administrativa gränserna. Processens kärna ligger i det gemensamma arbetet inom nätverket och i det stöd som vi bidrar med till de aktörer som är inblandade i stråkets utveckling.

SAMVERKAN ÖVER KOMMUNGRÄNSER

Från samordning till gemensam målbild
Samarbetet har sin grund i den avsiktsförklaring om gemensam samhällsplanering som Göteborgs Stad, Mölndal Stad, Härryda kommun, Bollebygds kommun, Marks kommun, Borås Stad, Göteborgs kommunalförbund och Boråsregionen-Sjuhärads kommunalförbund skrev under 2014.

Processen är del av målbilden
Samordning och nätverkande är nyckelord i denna målbild. Stråket Göteborg-Borås har en rad styrkor redan idag men med en utvecklad dialog om samhällsplanering kan vi gemensamt bidra till att stärka stråket ytterligare. Den gemensamma målbilden har vuxit fram inom ramen för den dialog som förs inom nätverket av kommuner i stråket. Vi har samlat våra krafter och tillsammans utarbetat vår vision för framtiden. Vi förmedlar stråkets potential och visar på en hållbar regional struktur för framtida möjligheter för bebyggelse, transporter och näringsliv. Målbilden ger oss även en gemensam värdegrund för samhällsplanering i

stråket Göteborg-Borås och blir ett verktyg för kommunerna att använda i sin översiktliga planering. Processen, det vill säga att vi som kommuner och kommunalförbund agerar gemensamt, ska ses som en viktig och bestående del av själva målbilden.

Det pågår många processer i stråket
En rad aktörer driver och deltar i processer som rör stråkets utveckling; Trafikverket, Västra Götalandsregionen, Landvetter Airport, Business Region Göteborg och samarbetsorganisationen för Göteborg-Linköping. Dialogen med dessa aktörer har varit en viktig del i arbetet med målbilden och kommer att vara det även i fortsättningen. För att identifiera fler aktörer med koppling till stråket arrangerade vi i november 2014 tillsammans med Tillväxtverket och Boverket ett dialogseminarium på temat "Tillväxt kräver planering" med fokus på Götalandsbanans möjligheter och utmaningar. De övergripande frågeställningarna rörde hur stråket kan stärka den regionala tillväxten samt vilka vägar som finns för

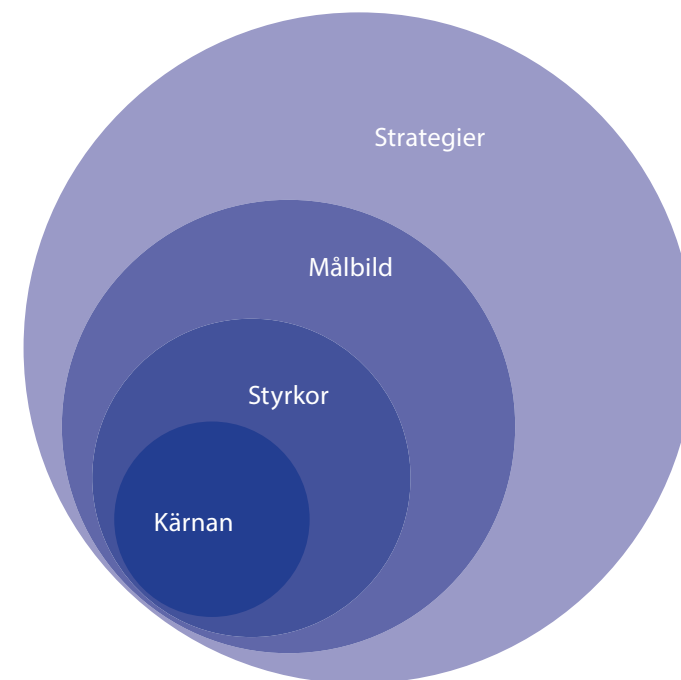
samverkan bland stråkets aktörer. Dialogseminariet gav ringar på vattnet och nya samarbeten har bildats som gett viktiga inspel till vårt målbildsarbete. I processens kärna ligger att vi som samhällsplanerarnätverk agerar samlat både inåt och utåt för att hitta nya samverkansmöjligheter med olika aktörer.

Så tog vi fram målbilden

Målbilden tar utgångspunkt i styrdokument och strategiska planer som tagits fram inom kommunerna och i regionen. Analyser av kommunal data, intervjuer med politiker samt resultatet av dialogseminariet i november 2014 har legat till grund för slutsatser och strategier i denna rapport. Med stöd av Whites konsultgrupp har tjänstemän och politiker i stråkkommunerna tagit fram denna målbild om en regional struktur för stråket år 2035. Det ger en vägledning både i den kommunala planeringen och i det utrednings- och utvecklingsarbete som sker hos aktörer som Trafikverket och Västra Götalandsregionen.

Göteborg-Borås i ett större samhällsperspektiv

Målbilden tar stöd i styrande dokument på lokal, regional och nationell nivå. Det visar på en samlad viljeinriktning och ska ses som en del i hela samhällets strävan efter en långsiktigt hållbar utveckling. Vi menar att satsningarna på infrastruktur mellan Göteborg och Borås har stor betydelse för stråkets tillväxt och utvecklingskraft, samt att satsningen ska ses i ett större samhällsperspektiv. Människor får en enklare vardag genom att rörligheten underlättas och fler möjligheter till arbete öppnas. Järnvägen, i kombination med smarta kollektivtrafiklösningar och god bebyggelseplanering skapar förutsättningar för fler bostäder och mer livskraftiga orter med god service. Natur, kultur och nöjen blir tillgängligare vilket leder till nya möten och ökad mångfald. När Götalandsbanan byggs vidare österut knyts dessutom fler regioner närmare varandra och tillgängligheten till Sverige och världen ökar betydligt, dessutom på ett miljömässigt hållbart sätt.

Värdebaserat arbetssätt

KÄRNAN - en gemensam utgångspunkt för arbetet:

- Projekt- och samarbetssyften
- Process och arbetssätt.
- Gemensamma knäckfrågor för samhällsplanering.
- Målen som finns i regionala och strategiska planer.

MÅLBILD och utvecklings-**STYRKOR**

- Den långsiktiga målbilden för utvecklingen.
- Utvecklingspotentialer som beskriver och konkretiserar intentionen med målbilden.
- Gäller för hela projektet.

STRATEGIER - för fortsatt arbete

- Generella riktlinjer för hela stråket.
- Handlingplan för fortsatt arbete.

REFERENSLISTA

Rapporter:

Lokalt:

Kommunernas översiktsplaner

Utvecklingsplan BOHÄM - För del av Bollebygd, Härryda och Marks kommuner, 2014

Boråspendeln BoHäM

Vision för Airport City, Härryda kommun/Swedavia

Masterplan för Göteborg Landvetter Airport, Härryda kommun

Götalandsbanan – Kartlägningsstudie på sträckan Göteborg – Borås, 2013, Vectura

Regionalt:

Hållbar tillväxt - Mål och strategier med fokus på en hållbar regional struktur, 2013, Göteborgsregionens kommunalförbund

Strukturbild för Göteborgsregionen, GR

K2020 Framtidens kollektivtrafik i Göteborgsområdet, GR
Målbild Tåg 2035, Västra Götalandsregionen

Vision Västra Götaland, Västra Götalandsregionen

Västra Götaland 2020 - Strategi för tillväxt och utveckling i Västra Götaland 2014-2020, Västra Götalandsregionen

Fakta & statistik om Göteborgsregionens näringsliv, 2014, Business Region Göteborg

Idéstudie Spår 2050 Framtida tågssystem och bebyggelsestruktur i en långsiktig hållbar region kring

Göteborg, 2006, Banverket

Ny järnväg Göteborg – Borås, 2003, Banverket

Trafikförsörjningsprogrammet, 2012, Västra Götalandsregionen

Nationellt:

Transportpolitiska målen, Regeringen

Nationell transportplan 2014 – 2025, Regeringen

Vision för transportsektorn 2030, Regeringen

De nationella miljö kvalitetsmålen, Riksdagen

Den goda staden, Trafikverket

Vision för Sverige, Boverket

Ställ om nu! Delegationen för hållbara städer

Framtidsplan för järnvägen 2004–2015, 2004, Banverket

Sverigebygget 2014, Alliansen

Universitet och högskolor - Årsrapport 2014. 2014, Universitetskanslersämbetet

Övriga:

”Planera klimatsmart - fysiska strukturer för minskad klimatpåverkan” 2014. Region Skåne

Det urbana stationssamhället - Forsknings- och praktikeröversikt 2013, Mistra urban futures

Intervjuer:

Göteborg stad:

Johan Nyhus

Mats Arnsmar

Mölnadal stad:

Marie Östh

Hans Bergfeldt

Härryda kommun:

Annette Eiserman-Wikström

Bollebygd kommun:

Christer Johansson

Peter Rosholm

Borås stad:

Annette Carlson

Statistik:

SCB

Kommunen

Dialogseminarium:

Tillväxt kräver planering – hur kan Götalandsbanan stärka regional tillväxt och planering?

Samarrangemang mellan Samverkansgruppen för gemensam samhällsplanering, Boverket och Tillväxtverket den 26 november 2014.

KONTAKT

Beställare	Konsult	Projektgrupp	Övriga medverkande aktörer	Uppdragsgivare
Samverkansgruppen för gemensam samhällsplanering Göteborg-Borås	Uppdragsledare: Gunnar Stomrud gunnar.stomrud@white.se	Kenneth Fondén, Mölndals Stad Elisabet Börlin, Mölndals Stad Anna Lanne Davidson, Mölndals Stad Björn Marklund, Mölndals Stad Bengt Himmelmann, Borås Stad My - Linda Lorentsson, Borås Stad Jonas Borglund, Borås Stad Eva- Lena Torudd, Bollebygds kommun Carolyn Folkesson, Bollebygds kommun Saeid Erfan, Bollebygds kommun Tord Lundborg, Marks kommun Håkan Jacobsson, Härryda kommun Björn Sundén, Härryda kommun Lena Dubeck, Göteborgs Stad Christina Gustafsson, Göteborgs Stad Sofia Hellberg, Göteborg Stad Sebastian Olofsson, Ulricehamns kommun- Janne Petersson, Boråsregionen/ Sjuhärads kommunalförbund Maria Sigroth, GR Sebastian Andersson, praktikant GR Nikolina Verovic, GR	Västra Götalandsregionen Janne Efraimsson Max Falk Anita Rynvall- Mårtensson Business Region Göteborg Anna Collby John Wedel Borås stad, näringslivsenheten Daniel Göök Swedavia Landvetter Airport Helena Wiberg	Göteborgs Stad Mölndals Stad Härryda kommun Marks kommun Bollebygds kommun Borås kommun Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) Boråsregionen/Sjuhärads kommunalförbund

